

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 643/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky prípismi Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS-303-2/13-2017 a č. GR ZVJS-304-2/13-2017 zo 7. apríla 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. mája 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta

porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) prípismi Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „generálne riaditeľstvo“) č. GR ZVJS-303-2/13-2017 a č. GR ZVJS-304-2/13-2017 zo 7. apríla 2017 (ďalej aj „napadnuté prípisy“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako osoba vo výkone trestu odňatia slobody podľa § 65da zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 4/2001 Z. z.“) podal Ústavu na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „ústav na výkon trestu“ alebo „ústav“) 19. januára 2017 sťažnosť *„kvôli diskriminácii v porovnaní s inými ústavmi v súvislosti so sortimentom ponúkaného tovaru v bufete“* a 20. januára 2017 sťažnosť *„kvôli nedostatočnému púšťaniu teplej vody a tak sťažovaniu možností adekvátnej osobnej hygieny, prania, upratovania a pod.“*.

Ústav na výkon trestu sťažnosti sťažovateľa z 19. januára 2017 vyhodnotil ako neopodstatnenú podľa § 65dj ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z., o čom ho informoval záznamom o prešetrení sťažnosti č. ÚVTOS-st-O-3/2017 z 24. februára 2017. Postup ústavu pri vybavovaní sťažnosti na základe žiadosti sťažovateľa podľa § 65dk ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. prešetrilo generálne riaditeľstvo, ktoré dospelo k záveru o zákonnosti postupu ústavu, o čom vyrozumelo sťažovateľa (napadnutým) prípisom GR ZVJS-304-2/13-2017 zo 7. apríla 2017.

Sťažnosť sťažovateľa z 20. januára 2017 ústav na výkon trestu taktiež vyhodnotil ako neopodstatnenú, o čom sťažovateľa informoval záznamom o prešetrení sťažnosti č. ÚVTOS-st-O-4/2017 z 24. februára 2017. Generálne riaditeľstvo (konajúc na základe žiadosti sťažovateľa) aj v tomto prípade konštatovalo zákonnosť postupu ústavu pri vybavovaní sťažnosti, o čom sťažovateľa upovedomilo (napadnutým) prípisom č. GR ZVJS-303-2/13-2017 zo 7. apríla 2017.

Sťažovateľ v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu namieta, že napadnutými prípismi generálneho riaditeľstva bolo porušené jeho základné právo na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, pričom svoju sťažnosť odôvodňuje najmä takto:

«Podľa čl. 1 až 3 Odporúčania Rec (2006) 2 Výboru ministrov členským štátom o Európskych väzenských pravidlách (ďalej len „EVP“) so všetkými osobami, ktoré sú zbavené slobody, sa má zaobchádzať tak, aby sa rešpektovali ich ľudské práva. ... Proti osobám zbaveným slobody sa má uplatňovať čo najmenej obmedzení, nevyhnutných a primeraných zákonnému cieľu, pre ktorý boli uložené.

... V súvislosti s osobami v detencii ESLP uvádza, že sú úplne v moci štátu, resp. odkázané na štát, z čoho vznikajú preň zvláštne pozitívne záväzky v oblasti dodržiavania základných práv týchto osôb... Štát sa teda stáva garantom slobodného výkonu tých práv odsúdených, ktoré im neboli zákonne odňaté, či obmedzené.

... Právnej istote ako nedielnej súčasť právneho štátu podľa čl. 1 Ústavy nezodpovedá taký stav (situácia), ktorý by orgánu štátu umožňoval konať podľa vlastnej úvahy a z vlastného rozhodnutia aj nad rámec zákona a tiež iným ako zákonom ustanoveným postupom (I. ÚS 3/98). Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením Ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

... V predmetných veciach bolo konanie u odporcu iniciované sťažovateľom, ktorý sa zákonom stanoveným postupom domáhal prešetrenia vybavenia Sťažností z 19. a 20. 1. 2017 ústavom, kde vykonáva trest. Žiadosti o prešetrenie postupu ústavu boli náležité odôvodnené a námietky sťažovateľom vznesené boli rozhodujúce pre výsledok týchto konaní a vyžadovali si teda explicitnú odpoveď.

UVTOS [REDAKOVANÉ] zjavne celkom ignoroval predmet Sťažností z 19. a 20. 1. 2017 a k nemu sa vzťahujúce zistenia, o ktorých nepanovala pochybnosť (teplá voda nebola púšťaná v dostatočnom rozsahu, a ponúkaný sortiment tovaru v ústavnom bufete bol užší ako v iných ústavoch), a hoci bol odporca na tieto skutočnosti výslovne upozorňovaný, ignoroval ich aj napriek jednoznačnosti porušení § 65di ods. 1, § 65dj ods. 2 písm. c) a d) zákona č. 4/2001 Z. z.

Pri konfrontácii sťažovateľových podaní, ktorými žiadal o prešetrenie Záznamov o prešetrení Sťažností z 19. a 20. 1. 2017 a odporcom vydaných Žiadostí o prešetrenie

vybavenia Sťažností z 19. a 20. 1. 2017, je celkom zrejmé, že sa odporca nimi vôbec nezaoberal, hoci obsahovali právne a skutkové námietky relevantného charakteru, pri vysporiadaní sa s ktorými závery o neopodstatnenosti Sťažností z 19. a 20. 1. 2017 objektívne neobstoja.

Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže v súvislosti s konaniami o Žiadosiach o prešetrenie vybavenia sťažnosti č. GR ZVJS-303-2Z13-2017 zo dňa 7. 4. 2017 a č. GR ZVJS-304-2/13-2017 zo dňa 7. 4. 2017, porušilo základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy.

... K právomoci Ústavného súdu

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „Generálna prokuratúra“) v inom konaní sťažovateľa upovedomením sp. zn. IV/2 Gn 183/16/1000-7 zo dňa 17. 3. 2017... konštatovala, že postup ústavov a GR ZVJS pri vybavovaní sťažností „nie je možné preskúmať prokurátorom, a to žiadneho stupňa prokuratúry, z dôvodu nedostatku jeho pôsobnosti na výkon dozoru“.

Závery Generálnej prokuratúry v upovedomení zo 17. 3. 2017 tak zakladajú právomoc Ústavného súdu, ktorý zároveň plní aj funkciu účinného právneho prostriedku nápravy podľa čl. 13 Dohovoru, keďže samotné konanie v rámci ktorého sa sťažovateľ domáhal nápravy Sťažnosťami z 19. a 20. 1. 2017 spadá do rámca práva na súkromie a zákazu diskriminácie.

Sťažovateľ však považuje právny názor Generálnej prokuratúry za vyložene absurdný a scestný.

... Konanie o sťažnosti odsúdeného je konaním podľa osobitného predpisu (zákona č. 4/2001 Z. z.) a pokiaľ v rámci tohto konania vyčerpá všetky prípustné prostriedky a následne sa podnetom podľa zákona č. 153/2001 Z. z. domáha nápravy namietaných pochybení posledného kompetentného orgánu v rámci ZVJS, ktorý nápravu v konaní podľa osobitného predpisu nezjednal, nejde o podanie podľa osobitného predpisu (takéto podania boli už vyčerpané), ale o podnet podľa zákona č. 153/2001 Z. z.. o ktorom je prokuratúra povinná konať.»

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže Žiadosťou o prešetrenie vybavenia sťažnosti č. GR ZVJSJ-303-2/13-2017 zo dňa 7. 4. 2017 a postupom v tejto veci porušilo základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže Žiadosťou o prešetrenie vybavenia sťažnosti č. GR ZVJSJ-304-2/13-2017 zo dňa 7. 4. 2017 a postupom v tejto veci porušilo základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti č. GR ZVJS-303-2/13-2017 zo dňa 7. 4. 2017 sa zrušuje a vec sa vracia Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže na ďalšie konanie.

4. Žiadosť o prešetrenie vybavenia sťažnosti č. GR ZVJS-304-2/13-2017 zo dňa 7. 4. 2017 sa zrušuje a vec sa vracia Generálnemu riaditeľstvu Zboru väzenskej a justičnej stráže na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadostučinenie peňažnú sumu 800 EUR, ktorú mu je povinné zaplatiť Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ v posudzovanej veci namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým prípismi generálneho riaditeľstva, ktorými bolo rozhodnuté o jeho žiadostiach o prešetrenie vybavenia jeho sťažností podaných ako osobou vo výkone trestu odňatia slobody podľa zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov. Podstatou sťažností sťažovateľa adresovaných ústavu na výkon trestu pritom boli jeho námietky týkajúce sa podmienok výkonu trestu odňatia slobody v ústave.

Ústavný súd v kontexte sťažnosti sťažovateľa v prvom rade uvádza, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, z ktorého vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb namietajúcich porušenie základných práv a slobôd v prípadoch, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd, resp. iný orgán verejnej moci. Zmysel a podstata princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v

§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd v okolnostiach preskúmaného prípadu poukazuje na relevantné zákonné ustanovenia, z ktorých vyplýva, že dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody vykonáva prokuratúra.

Podľa § 407 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov spôsob výkonu trestu odňatia slobody upravuje osobitný zákon.

Podľa § 1 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“) tento zákon ustanovuje spôsob výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „výkon trestu“), práva a povinnosti odsúdených a dozor a kontrolu nad výkonom trestu.

Podľa § 96 zákona o výkone trestu dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu [§ 18 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“)].

Podľa § 4 ods. 1 písm. b) zákona o prokuratúre pôsobnosť prokuratúry vykonávajú prokurátori dozorom nad zachovávaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá (aj) na to, aby sa v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva trest odňatia slobody dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať

opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány (odsek 1).

Podľa § 31 ods. 1 a 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti.

Podľa § 36 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom...

Podľa § 36 ods. 2 zákona o prokuratúre ďalší opakovaný podnet sa vybavuje iba vtedy, ak obsahuje nové skutočnosti alebo ak tak rozhodne nadriadený prokurátor. Ďalším opakovaným podnetom sa rozumie v poradí tretí a každý ďalší podnet, v ktorom podávateľ podnetu prejavuje nespokojnosť s vybavením svojich predchádzajúcich podnetov v tej istej veci.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu podnet v zmysle § 31 ods. 1, ako aj opakovaný podnet v zmysle § 36 ods. 1 zákona o prokuratúre poskytujú sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práv a právom chránených záujmov (m. m. IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 80/03, IV. ÚS 330/04, IV. ÚS 53/05, I. ÚS 186/05, II. ÚS 94/06, I. ÚS 112/06). Podnet, resp. opakovaný podnet zakladá povinnosť príslušného prokurátora, resp. nadriadeného prokurátora sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi.

Ústavný súd aj v predchádzajúcich konaniach vyslovil právny názor, že vynechanie nielen podnetu, ale aj opakovaného podnetu ako právnych prostriedkov nápravy v rámci sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

Z uvedených skutočností vyplýva, že sťažovateľ mal, resp. stále má k dispozícii právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Keďže sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu tieto právne prostriedky na ochranu svojich práv nevyužil a ani nepreukázal, že tak neurobil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), je jeho sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy podaná predčasne.

Na uvedenom konštatovaní nič nemení ani prípis Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) č. k. IV/2 Gn 183/16/1000-7 zo 17. marca 2017 týkajúci sa inej veci, na ktorý sťažovateľ v sťažnosti poukazuje. Z evidencie rozhodovacej činnosti ústavného súdu (vec týkajúca sa označeného prípisu bola vedená pod sp. zn. I. ÚS 432/2017, pozn.) totiž vyplýva, že sťažovateľ sa v tejto veci domáhal „*preskúmania zákonnosti postupu Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže v súvislosti s vybavením Žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti*“ prokuratúrou, teda nie preskúmania samotného sťažovateľom namietaného porušovania zákona v ústave na výkon trestu, v dôsledku čoho generálna prokuratúra jeho podanie nevyhodnotila ako podnet podľa zákona o prokuratúre. Sťažovateľ navyše aj v aktuálne preskúmvanej sťažnosti sám uvádza, že nesúhlasí s právnym názorom generálnej prokuratúry, na základe ktorého sa odmietla jeho podaním vecne zaoberať. Odhliadnuc od uvedeného tiež platí, že sťažovateľ nemôže prejedikovaním prípadného (z jeho pohľadu negatívneho) rozhodnutia iného orgánu verejnej moci o určitom právnom prostriedku, na ktorého využitie ho oprávňuje zákon, založiť právomoc ústavného súdu.

Nad rámec už uvedeného ústavný súd poukazuje aj na to, že ak je sťažovateľ toho názoru, že v ústave na výkon trestu došlo, resp. dochádza k porušovaniu jeho subjektívnych (osobnostných) práv, právny poriadok Slovenskej republiky na ich ochranu ustanovuje osobitné právne inštitúty, ktorých uplatnenie je v plnej dispozícii sťažovateľa, pričom rozhodnutie o nich patrí do kompetencie orgánov verejnej moci (všeobecných súdov), ktorých právomoc taktiež predchádza právomoci ústavného súdu.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľa uplatnením zásady *ratione temporis* odmietol podľa § 25 ods. 2 (v spojení s § 53 ods. 1) zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa vrátane jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom. V tomto uznesení konštatovaný dôvod neprijateľnosti sťažnosti na ďalšie konanie (jej neprípustnosť) je totiž v okolnostiach posudzovanej veci takej povahy, že by ho nebolo možné odstrániť ani potom, ako by ústavný súd ustanovil sťažovateľovi kvalifikovaného právneho zástupcu. Ustanovenie právneho zástupcu sťažovateľovi by preto v danom prípade nebolo účelné a ani hospodárne.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2018